

Legislatures and Citizens:

Promoting EU standards of good governance and rule of law at the domestic and regional level

14-17 April 2005

Venue: Hyatt Regency Thessaloniki; 13 km Thessaloniki-Perea, 57001 Thessaloniki, Greece;

Tel +30 2310 401 234; Fax +30 2310 401 100

Participants: Representatives of parliaments and civil society from Western Balkan countries;

representatives of EU parliaments; representatives of inter-governmental agencies;

representatives of the East-West Parliamentary Practice Project.

Thursday, 14 April 2005

Arrival of participants in Thessaloniki

🕒 19:30 Reception, Hyatt Ballroom

🕒 20:30 Welcoming Dinner, Hyatt Ballroom

Friday, 15 April 2004

Ballroom II, Hyatt Hotel

10:00 – 10:10

Opening of the conference by Jill Adler, EWPPP Director

Chair: Lord John Roper, House of Lords, United Kingdom

10:10 – 11:10

Establishing EU standards of good governance and rule of law at the domestic level

– *The parliamentary perspective*

In all the parliaments in the region, parliamentarians are faced with the daunting task of having to pass an inordinate amount of legislation in too little time. Understaffing, political pressure, lack of trust and effective cooperation and communication stand in their way. Regardless of country-specific differences, parliamentarians have a common duty to establish contemporary legislation compatible with EU standards and effectively perform their oversight function. Presentations on the parliamentary perspective will be given by representatives of the participating parliaments (ten minutes):

- Mr. Fatmir Mediu, Member of Parliament, Albania
- Mr. Mirsad Ćeman, Member of Parliament (SDA), House of Representatives, Parliamentary Assembly of Bosnia and Herzegovina

- Mr. Slavko Matić, Speaker, Parliament of the Federation of Bosnia and Herzegovina
- Mr. Dušan Stojičić, President, Parliament of the Republic of Srpska
- Mr. Hydajet Hyseni, Member of Parliament (PDK), Kosovo
- Ms. Cvetanka Ivanova, Member of Parliament, Former Yugoslavian Republic of Macedonia
- Mr. Dragan Kujović, Vice-President, Parliament of Montenegro
- Mr. Vojkan Tomić, Member of Parliament (DSS), Serbia

🕒 11:30 – 12:00 Coffee break

12:30 – 13:30

– **The NGO Perspective**

Elected representatives need to be encouraged to reach out to civil society for support in both developing effective legislation compatible with EU standards and informing the public about the implications of EU integration. Presentations by representatives of partner NGOs (ten minutes):

- Ms. Kozara Kati, Albanian Centre for Human Rights (Albania)
- Mr. Ivica Ćavar, Centres for Civic Initiatives (Bosnia and Herzegovina)
- Ms. Hulija Hilmi, Centre for Strategic Research and Documentation (Former Yugoslavian Republic of Macedonia)
- Mr. Lulzim Peci, Kosovar Institute for Policy Research and Development (Kosovo)
- Mr. Marko Čanović, Centre for Democratic Transition (Montenegro)
- Ms. Dragana Aleksandrić, European Movement in Serbia (Serbia)

🕒 13:30 – 15:00 Lunch in the Regency Ballroom

15:00 – 16:00

Establishing EU standards of good governance and rule of law at the regional level

An essential element of EU policy is the advancement of individual countries towards EU integration parallel with the regional approach. Attempts by some countries to accelerate the process of EU integration have resulted in weakened cooperation at the regional level.

Panel discussion:

- Mr. Csaba Sogor, Member of the Senate, Parliament of Romania
- Mr. Arno Visser, Member of Parliament, The Netherlands

🕒 16:00 – 16:30 Coffee Break

16:30 Conclusions and Recommendations by Prof. Stevan Lilic, Serbia

🕒 20:00 Dinner at Restaurant *Maiami*
Thetidos-18 Krini, Thessaloniki, Tel +30 231 044 7993

Saturday, 16 April 2005

Ballroom II, Hyatt Hotel

10:00 -11:00

The importance of regional transparency and communication for effective democratic development

Chair: Mr. Fatmir Mediu, Chairman of the EU Integration Committee, Parliament of Albania

The basic aim of improving the functioning of democratic institutions and civil society participation in the decision-making process represents a crucial element of democratic development in any country in transition. Regional expertise and resources can help strengthen certain democratic mechanisms, especially the role of civil society in relation to government and parliament.

Panel Discussion:

- Ms. Branka Rajner, Human Rights Bureau, Bosnia and Herzegovina
- Ms. Suzana Grubjesić, Member of Parliament, G17, Serbia
- Mr. Fatmir Sejdiu, Member of Parliament, Kosovo

🕒 11:00 – 11:30 Coffee Break

11:30 – 12:30

Continuation of Morning Session

Panel Discussion:

- Mr. Ivan Anastasovski Member of Parliament, SDSM, Former Yugoslavian Republic of Macedonia
- Mr. Franklin de Vrieze, Coordinator, Assembly Support Initiative (ASI), OSCE Mission in Kosovo

🕒 12:30 – 14:30 Lunch in the Regency Ballroom

14:30 – 16:00

Common approaches of parliaments and civil society in promoting region wide compliance with EU standards

Chair: Mr. Zoran Sapurić, Member of Parliament; Minister of Environment, Former Yugoslavian Republic of Macedonia

Although some countries are further along in the process of EU integration, all of the countries in the region still have a long way to go. Despite different political situations, promoting EU policies is a common challenge. Common approaches to this challenge will strengthen the regional position vis-à-vis the EU.

Panel Discussion:

- Mr. Dragan Antonovski, Citizen's Association MOST, Former Yugoslavian Republic of Macedonia
- Prof. Stevan Lilić, University of Belgrade; former Member of Parliament, Serbia
- Mr. Goran Đurović, Center for Development of NGOs, Montenegro
- Mr. Paul de Krom, Member of Parliament, The Netherlands
- Mr. Petro Koci, Member of Parliament, Albania

🕒 16:00 – 16:30 Coffee break

16:30 Recommendations and follow-up by Lord Roper, United Kingdom

🕒 21:00 Dinner *Palati Restaurant*
Square Mirochovou, Ladadika, Thessaloniki, Tel +30 231 055 0888

Sunday, 17 April 2005

Departure of participants (please refer to the pick-up schedule for your pick-up time)

List of Participants

☐ Albania

- Ms. Makbule Ceco, MP, Deputy Speaker of the Albanian Parliament, Socialist Party
- Ms. Elsa Ballauri, Director, Albanian Group for Human Rights
- Mr. Gjovalin Bzheta, MP, Democratic Party
- Mr. Rasim Gjoka, Director, Albanian Helsinki Committee
- Ms. Kozara Kati, Executive Director, Albanian Centre for Human Rights (ACHR)
- Mr. Petro Koci, MP, Head of the Albanian Delegation to the Council of Europe, Socialist Party
- Mr. Nard Ndoka, MP, Democratic Party
- Mr. Musa Ulqini, MP, Chairman of the Committee for the Media, Socialist Party

☐ Bosnia and Herzegovina

- Mr. Slavko Matić, Speaker, HDZ, House of Peoples, Parliament of Federation of Bosnia and Herzegovina
- Mr. Dušan Stojičić, President, SDS, National Assembly of Republika Srpska
- Mr. Remzija Kadrić, Speaker, S BiH, Council of People of Republika Srpska
- Mr. Anto Baotić, Secretary, House of Representatives, Parliament of Federation of Bosnia and Herzegovina
- Mr. Ivica Čavar, Project Manager, Centers for Civic Initiatives (CCI)
- Mr. Mirsad Ćeman, MP, SDA, House of Representatives, Parliamentary Assembly of Bosnia and Herzegovina
- Ms. Nada Decovski, Executive Director, Democratic Center "New Hopes", Čapljina
- Ms. Lejla Deronja, Project Assistant, Centers for Civic Initiatives (CCI)

- Mr. Avdo Hebib, MP, SDA, House of Representatives, Parliament of Federation of Bosnia and Herzegovina
- Mr. Ivo Miro Jović, MP, House of Representatives, Parliamentary Assembly of Bosnia and Herzegovina
- Mr. Ivan Madunić, MP, HDZ, House of Representatives, Parliament of Federation of Bosnia and Herzegovina
- Ms. Branka Rajner, Executive Director, Human Rights Bureau, Tuzla
- Mr. Boško Šiljegović, MP, SDS, House of Peoples, Parliamentary Assembly of Bosnia and Herzegovina
- Mr. Mirko Stevanović, Secretary General, Council of People of Republika Srpska
- Ms. Nevenka Trifković, MP, PDP, National Assembly of Republika Srpska

□ Former Yugoslavian Republic of Macedonia

- Mr. Ivan Anastasovski, MP, Social-Democratic Alliance of Macedonia
- Mr. Dragan Antonovski, Citizen's Association MOST
- Mr. Blagoja Gesovski, MP, Social-Democratic Alliance of Macedonia
- Ms. Hulija Hilmi, Project Manager, Forum - Centre for Strategic Research and Documentation (Forum – CSRD)
- Ms. Cvetanka Ivanova, MP, President of the Legislative and Legal Committee
- Mr. Dimce Mitreski, Head of the Development Department, Macedonian Center for International Cooperation
- Mr. Ismet Ramadani, MP, Party for Democratic Prosperity
- Mr. Nelko Stojanoski, MP, Liberal Democratic Party
- Mr. Zoran Zaev, frmr. MP, Mayor of Strumica

□ Kosovo (UNMIK)

- Mr. Kole Berisha, MP, Democratic League of Kosovo

- Dr. Alush Gashi, MP, Head of the Parliamentary Group, Democratic League of Kosovo
- Mr. Sabri Hamiti, MP, Democratic League of Kosovo
- Mr. Hydajet Hyseni, MP, Democratic Party of Kosovo
- Mr. Oliver Ivanovic, MP, Serbian List for Kosovo and Metohija
- Mr. Nazim Jashari, MP, Parliamentary Group ORA
- Mr. Jakup Krasniqi, MP, Head of the Parliamentary Group, Democratic Party of Kosovo
- Mr. Dzezair Murati, MP, Parliamentary Group 6+
- Mr. Lulzim Peci, Executive Director, Kosovar Institute for Policy Research and Development (KIPRED)
- Mr. Fatmir Sejdiu, MP, Member of Presidency, Democratic League of Kosovo
- Ms. Gjylnaze Syla, MP, Head of the Parliamentary Group, Alliance for the Future Kosovo

□ Montenegro (Serbia and Montenegro)

- Mr. Dragan Kujović, Vice-President, Democratic Party of Socialists of Montenegro (DPS)
- Mr. Marko Čanović, Center for Democratic Transition (CDT)
- Mr. Goran Danilović, MP, Serbian People's Party (SNS)
- Mr. Ferhat Dinosh, MP, Democratic Union of Albanians (DUA)
- Mr. Goran Đurović, Center for Development of NGOs (CRNVO)
- Mr. Vasilije Lalošević, MP, Socialist People's Party of Montenegro (SNP)
- Mr. Krsto Pavićević, MP, Citizens Party of Montenegro (GPCG)
- Mr. Boris Raonić, Nansen Dialogue Center (NDC)
- Mr. Vladan Simonović, Center for Democracy and Human Rights (CEDEM)
- Mr. Ervin Spahić, MP, Social Democratic Party of Montenegro (SDP)

☐ Serbia (Serbia and Montenegro)

- Ms. Dragana Aleksandrić, Project Assistant, EMINS
- Ms. Suzana Grubješić, MP, G17 Plus
- Mr. Željko Ivanji, MP, G17 Plus
- Mr. Miroslav Janković, MP, Democratic Party of Serbia
- Mr. Stevan Lilić, Professor at Law, Lawyers for Democracy
- Mr. Danijel Pantic, Secretary General, EMINS
- Mr. Vojkan Tomić, MP, Democratic Party of Serbia
- Mr. Zoran Vacić, Center for Liberal-Democratic Studies

☐ Representatives of EU and other European countries

- Mr. Paul de Krom, MP, Parliament of the Netherlands
- Lord John Roper, Liberal Democrat Chief Whip, House of Lords, United Kingdom
- Mr. Csaba Sogor, Senator, Parliament of Romania
- Mr. Arno Visser, MP, Parliament of the Netherlands
- Mr. Franklin de Vrieze, Political Affairs Officer, Assembly Support Initiative (OSCE Mission in Kosovo)

☐ East-West Parliamentary Practice Project

Steering Committee

- Mr. Fatmir Mediu, Member of Parliament, Albania
- Mr. Zoran Sapurić, Member of Parliament, Minister of Environment, Liberal Democratic Party, Former Yugoslavian Republic of Macedonia

Staff

- Ms. Jill Adler, Director
- Ms. Aurela Isufi, Head of Programmes
- Ms. Elena Soubbotina, Programme Officer
- Ms. Renée Vassilos, Programme Officer

☐ Translators/interpreters

- Ms. Natasha Georgievska, Macedonian language
- Mr. Ivan Kolekevski, Macedonian language
- Ms. Jelena Popovic, Bosnian/Croatian/Montenegrin/Serbian language
- Ms. Mirjana Srdanov, Bosnian/Croatian/Montenegrin/Serbian language
- Ms. Pranvera Xhelo, Albanian language

EWPPP
Solun 14-17. 4. 2005.

NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

Od formiranja novog saziva Narodne skupštine Republike Srbije 27. januara 2004 godine do danas u skupštini je usvojeno 97 zakona i 93 akta, neki od važnijih zakona i akata koje je Skupština usvojila su:

REZOLUCIJA O PRIKLJUČENJU EVROPSKOJ UNIJI, usvojena 13. oktobra 2004, kojom se izražava spremnost za ispunjavanje svih neophodnih preduslova za ubrzanu integraciju u Evropsku uniju čiji je tekst izradio Odbor za evropske integracije uz saradnju sa Evropskim pokretom u Srbiji i kancelarijom za pridruživanje EU.

Skupština je usvojila **odluku o pristupanju donošenja novog ustava Srbije**, pododbor odbora za ustavna pitanja je do sada utvrdio tekst preambule, kao i tekst osnovnih načela Ustava, ljudskih i manjinskih prava.

26. marta 2004 godine, skupština je dvotrećinskom većinom usvojila **Rezoluciju o Kosovu i Metohiji**, a nakon toga na predlog Vlade RS i **Plan za političko rešenje sadašnje situacije na Kosovu i Metohiji**, 29. aprila.

U nizu reformskih zakona naročito ističemo donošenje zakona koji garantuju transparentnost u radu državnih organa, koja je garantovana donošenjem **Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja**, i **Zakona o sprečavanju sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija**.

Nakon više puta održanih neuspešnih izbora za Predsednika republike, Skupština je usvojila izmene **Zakona o izboru predsednika Republike Srbije**, kojim se ukida izborni cenzus i stvara neophodan uslov za uspešno održavanje izbora koji su održani 13. juna (prvi krug) i 27. juna (drugi krug), izmenama **zakona o izboru narodnih poslanika** izmenjene su odredbe o cenzusu tako da predstavnici nacionalnih manjina mogu imati svoje predstavnike u parlamentu i bez postizanja izbornog cenzusa od 5%.

U naredna dva do tri meseca biće doneta Nacionalna strategija za pridruživanje EU kao i Strategija za borbu protiv korupcije Republike Srbije.

U predhodnom periodu uspostavljena je intenzivna saradnja sa parlamentima Mađarske, Rusije, Slovenije, Slovačke, Češke, Makedonije. Intenzivna saradnja kao i značajna podrška radu parlamenta dolazi od strane OEBS-a, USAID-a, Kanadskog parlamentarnog centra i drugih.

Parlament i građani

Osnovna svrha parlamenta, osim zakonodavstva i kontrolne i nadzorne funkcije ostalih grana vlasti je KOMUNIKACIJA sa građanima. Ne samo u izbornim ciklusima, u izbornim kampanjama ili političkoj komunikaciji sa SOPSTVENIM biračima kao parlamentarne političke stranke, već neprestano, odgovorna, ciljana komunikacija kojom se formira (ili menja) lista DRUŠTVENIH PRIORITETA. Građani moraju biti NEPRESTANO konsultovani i PITANI da li parlament korespondira sa njihovim stavom «i ja bih to radio/la da sam u parlamentu». Samo tada i samo tako, parlament STVARNO

biva «vox populi» i samo tada i samo tako predstavnici političkih partija u parlamentu služe zaista društvu i njegovim prioritetima i ostvaruju uzvratni pritisak na eventualno drugačije stranačke stavove ili uske i kratkoročne partijske interese.

Šta je problem parlamentarnog života u Srbiji ?

Institucija se istovremeno i gradi i unapređuje i «upotrebljava» u svom ustavnom, društvenom, javnom i političkom značenju. Krhkost procesa demokratizacije nakon vremena diktature najvidljivija je u radu parlamenta jer je on i NAJOTVORENIJI prema javnosti (što je istovremeno i njegova nenadoknadiiva prednost). Vlada, sudovi, sektorske politike, izvršna vlast bilo kog porekla je u ovoj fazi demokratizacije mnogo zatvorenija prema građanima i društvo ima mnogo manje informacija ŠTA se ustvari u tim institucijama ZAISTA dešava, nego što je to slučaj sa parlamentom. Kada su u pitanju evropske integracije, Srbija je poslednja u nizu evropskih zemalja koje hode putem integracija i trenutno je u fazi da se i od parlamenta očekuje VEOMA značajna uloga u tom procesima, što NIKAKO nije bio slučaj sa parlamentima drugih zemalja devedestih godina dok su kod njih tekle faze sa kojima mi danas imamo posla. U svetlu dobijene pozitivne studije o izvodljivosti uloga parlamenta, i parlamentaraca višestruko dobija na značaju i gotovo je nezaobilazni faktor ostvarivanja svih a pre svega demokratskih i političkih standarda koji se nalaze pred nama.

Da li je problem rešiv ?

Naravno. Rešenje je u političkom dogovoru unutar poslaničkih grupa u parlamentu o tačnosti tvrdnje da je parlament JEDINA institucija za koju JEDNAKO dele odgovornost i opozicija i vladajuća većina u parlamentu. Parlament mora SAM doneti listu SOPSTVENIH prioriteta, svoj plan i program rada i time se kao sadržajem komunikacije obratiti građanima. Šta će biti posledica takvog strateškog dogovora u parlamentu? Biće posadjeno seme za nacionalne dogoovore jer se unutar parlamenta i MOGU postići dogovori o prioritetima koji su u skladu sa programima SVIH političkih stranaka. Za Srbiju bi to bilo: evropske integracije, Kosovo, Ustav. Strateški dogovor o ovim temama kao posledicu ima da se Vlada bavi ekomonijom kao PRIORITETOM, da se uspostavlja KONTROLNA funkcija parlamenta i NAJVAŽNIJE od svega - građani bi VIDELI da se SVI bavimo NJIHOVIM prioritetima, a ne sopstvenim, ličnim, stranačkim ili bilo kojim drugim.

Šta je cilj ?

Obezbediti STABILNOST, SIGURNOST, SVAKODNEVNI REZULTAT za građane i podeliti STRPLJENJE za dugačko i teško vreme preobražaja društva i na planu UNUTRAŠNJE i na planu SPOLJNJE politike.

Parlamentarna diplomatija

Jednom uspostavljeni jasni prioriteti samog parlamenta jasno ukazuju na mehanizme za dostizanje ciljeva. Očiti mehanizam za buduću STABILNOST našeg regiona je PARLAMENTARNA DIPLOMATIJA.

CILJ

Stvaranje stalnog parlamentarnog tela u regiona koji bi preko svojih predstavnika imao nekoliko važnih nadležnosti:

- neprestana razmena informacija
- korišćenje uporednih iskustava integracija
- razmatranje uporedne kompatibilnosti prioriteta pojedinih zemalja regiona
- otvaranje širokih kanala za saradnju sektorskih politika, ekonomije, kulture, održivog upravljanja, prekogranične saradnje, civilnog sektora, interesnih društvenih grupa, itd
- komunikacija sa stanovništvom regiona kao pravi početak dugog procesa pomirenja i čvrste saradnje

Stalno parlamentarno telo regiona imalo bi i ključnu ulogu u menjanju slike o karakteru regiona kao mestu za krize manjeg ili većeg intenziteta i kao pokrovitelj ili organizator služilo bi ubrzavanju svih dobrih procesa u regionu, a i kao mesto za prevenciju kriza i za dogovore i neprestanu komunikaciju kojom bi se i vlade zemalja pritiskale na očigledniju i vidljiviju saradnju. U nekoj projekciji, ovakvo stalno parlamentarno telo moglo bi da pokrene i «velika» pitanja nezaposlenosti u regionu, zajedničkog tržišta radne snage, zajedničkog ekonomskog nastupa pred evropskim partnerima, itd.

SREDSTVA

Sopstvene institucije, sopstvene vlade, evropske institucije, mrežne grupe i organizacije, fondovi, itd.

UČESNICI

Parlamentarci Odbora za evropske integracije i inostrane poslove u prvom, organizacionom koraku, a zatim naravno, po dogovoru jednog takvog zajedničkog projekta.

ŠTA BI BIO SLEDEĆI KORAK ?

Primena evropskih principa za razvoj regiona i učvršćivanje stabilne regionalne saradnje. Jedan od dobrih oblika bio bi formiranje KOMISIJE ZA ENERGIJU I VODU REGIONA koja bi bila formirana uz saglasnost parlamenata, vlada i stalnog parlamentarnog tela i bavila se zaista pitanjima XXI veka: ENERGIJA I VODA ZA STANOVNIŠTVO REGIONA. Nijedna ekonomija samostalno ne može da da odgovore i rešenja za ova dva najveća problema XXI veka niti može da «probudi» samostalno strane investicije za sopstvene, unutrašnje potrebe. ALI MOŽE ZA REGION. Kao drugi oblik koji bi bio dobar je formiranje KOMISIJE ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE

BALKANA kao jedinstvene celine kulturnog nasleđa i kohezionog faktora naroda regiona u okviru specifičnosti koje sa sobom zemlje regiona unose u ujedinjenu Evropu. Zaštita istorijskih spomenika kao i obnavljanje mnogih koji su stradali u vremenu kriza je zadatak svih naroda u našem regionu a ne samo parcijalni interes naroda koji žive na teritoriji gde se ti spomenici kulture nalaze, polazeći od ovakvog stava granice u regionu na terenu kulture i kulturnog nasleđa gube svoj smisao. Perspektive eventualnog takvog dogovora medju parlamentarcima u regionu otvara ogromne mogućnosti, od stvaranja samostalnog zajedničkog FONDA ZA RAZVOJ BALKANA koji bi napravile države regiona do jasne i nedvosmislene poruke da smo sasvim sposobni da primenjujemo evropske principe saradnje i bez posebnih pravila iz dokumenata evropskih integracija. Ovakav pristup smanjio bi i ukupnu visoku CENU integracija koja je u jednom, za stanovništvo dugom periodu, potpuno nepravedno podeljena stvarajući «gubitnike tranzicije» koji se, sasvim logično, lako pretvaraju u protivnike preobražaja. Mora se platiti socijalna, ekonomska, kulturna i ukupna društvena cena integracija, ali ta cena može i MORA biti raspoređena na najpravedniji mogući način i o toj ceni moraju brinuti PARLAMENTARCI. Zajednički nastup parlamentaraca regiona kroz Stalno parlamentarno telo ili ove dve komisije ili na bilo koji drugi način o kojem se parlamentarci dogovore siguran je mehanizam da PARLAMENT VIDLJIVO RADI ZA GRADJANE regiona. Što je OSNOVNI CILJ cele ideje.

Parlamentarci MORAJU imati regionalni dogovor o kompatibilnosti svojih NACIONALNIH PLANOVA RAZVOJA i u svakom od tih nacionalnih planova ODREDBE u istovetnom tekstu o REGIONALNOM PLANU RAZVOJA. Princip je sasvim jednostavan : umesto da se kompetitivnost naeguje medju državama regiona u odnosu na Evropu, hajde da izgradimo kompetitivnost REGIONA u odnosu na Evropu i u odnosu na druge regione. Duboko verujemo da nam je lista uporednih prednosti duža od liste uporednih manjkavosti.

NARODNI POSLANIK
Vojkan Tomić

USPOSTAVLJANJE KVALITETNIH STANDARDA EVROPSKE UNIJE DOBRE VLADAVINE I VLADAVINA PRAVA U SRBIJI

Dragan Lakićević

Opšta karakteristika svih balkanskih zemalja u tranziciji, pa samim tim i Srbije, je neizgrađenost političkih institucija, rudimentarni oblik parlamentarizma gde je sva moć koncentrisana u političkim partijama, visok stepen korupcije i sve pasivniji odnos građana prema vršiocima vlasti.

Bez želje da ulazim u pojedinosti sa kakvim teškim nasleđem se suočila demokratska vlast nakon oktobra 2000 godine, odnosno kakve je značajne pomake, ali i greške ona napravila, kao opštu karakteristiku ovog započetog procesa bih označio – povratka u normalnost. A pod normalnošću se ovde podrazumeva povratak u evropske i svetske političke, ekonomske i kulturne institucija, poštovanje demokratskih procedura, tržišne transformacije, saradnja sa susedima, rešavanje etničkih konflikata putem dijaloga, borba protiv organizovanog kriminala. Kada se uzme u obzir da su gotovo sve ključne institucije ranije bile ili devastirane ili potpuno urušene, da su i dalje ostale mnoge nerešene kontraverze u vezi sa karakterom tek završenih sukoba u bivšoj Jugoslaviji, mora se na ceo ovaj složen proces izgradnje institucija i uspostavljanja vladavine prava gledati sa potrebnom dozom strpljenja i razumevanja.

Nevladine organizacije u Srbiji su u velikom broju formirane kao građanski otpor Miloševićevom režimu i njihov veliki doprinos u rušenju diktature je neosporan. U kasnijem periodu one aktivno učestvuju u izgradnji i poboljšavanju društvenih institucija, uspostavljanju odgovorne vlasti, razvoju lokalne samouprave, procesu poboljšanja međuetničkih odnosa, poštovanju izborne procedure, samostalnosti medija, itd. U tom smislu one su ostale često u ambivalentnom odnosu prema vlasti, koju često doživljavaju kao konkurenciju, umesto kao relevantne partnere uz određenu kritičku distancu. Preterana partrijska pristrasnost određenog dela nevladinih organizacija kao i paušalne i neodmerene kritike na račun vlade često imaju negativan efekt, kako po ugled nevladinog sektora u javnosti, tako i u slici demokratskih promena u svetu.

Ako bi se napravio zbirni rezime o uspostavljanju demokratskih standarda proteklih godinu dana onda bi on u par crta mogao da se definiše u sledećih nekoliko tačaka:

- Smanjenje centara neformalne moći i veća transparentnost velikog broja državnih institucija
- Smanjenje broja koruptivnog delovanja u procesu privatizacije
- Smanjenje delovanja organizovanog kriminala i jačanje javne bezbednosti građana

- Inovacija u sprovođenju fiskalne politike saobrazne evropskim društvima
- Ubrzano donošenje velikog broja važnih zakonskih regulativa

Sve su ovo dobre pretpostavke za ono što se za Srbiju, kao i za državnu Zajednicu, ispostavlja kao primarni cilj, a to je ispunjavanje neophodnih uslova za proces učlanjenja u Evropsku Uniju. U tom smislu bih želeo da istaknem aktivnost Evropskog pokreta tokom protekle godine koji je u saradnji sa Misijom za evropsku bezbednost i saradnju pružio svoju ekspertsku pomoć u edukaciji novoformiranih odbora za evropske integracije u Skupštini državne zajednice. Naš ekspertski tim je i autor aplikativne studije procene institucionalnih kapaciteta zakonodavnih tela u Srbiji i Crnoj Gori za učešće u procesu evropskih integracija. Ne manje značajnom smatramo i našu inicijativu za izradom rezolucije o konzenzusu parlamentarnih stranaka o primarnom cilju rada ovog zakonodavnog tela u pravcu što brže integracije u Evropsku uniju. Uz podršku predsednika skupštine i novoformiranog Odbora za evropske integracije ovu rezuluciju su potpisale gotovo sve parlamentarne stranke (osim Srpske radikalne stranke i Socijalističke partije Srbije). Dodao bih tu i aktivnost naše nevladine organizacije u procesu normalizacije svih vrsta komunikacije na područjima gde su se odvijali veliki etnički konflikti, da napomenem saradnju sa Evropskim pokretima Hrvatske i Bosne i Hercegovine (Igmanska inicijativa), saradnja sa državnim institucijama u Sloveniji radi podrške u procesu pristupanja Evropskoj uniji, projekt u saradnji sa Institutom KIPRED sa Kosova koji ima za cilj rešavanja važnih pitanja slobodnog kretanja ljudi i roba na Kosovu i u Srbiji kao i saradnju sa Albanskim centrom za ljudska prava na implementaciji programa jačanja i transparentnosti rada lokalne uprave. Članovi našeg tima su i: Centar za liberalno-demokratske studije koji je radio na izradi od nedavno važećeg zakona o konfliktu interesa, koji će, verujemo, znatno doprineti regulisanju ovog osetljivog područja; Udruženje Pravnici za demokratiju koji kroz brojne radne grupe analizira i kritikuje važeće zakone u cilju što bolje primene istih. Sve ovo navodim ne radi pripisivanja velikih zasluga nevladinom sektoru, već da zato što to smatram važnim elementom u celokupnom procesu uvođenja evropskih standarada vladavine prava u Srbiji.

Nije nikakva tajna da zbog heterogenog etničkog sastava među našim državama postoje mnogi nasleđeni konflikti i nerešena teritorijalna pitanja. Mnoštvo nerešenih političkih pitanja otežava saradnju na regionalnom nivou, usporava stvaranja jedinstvenog slobodnog tržišta, zaustavlja slobodan protok robe, ljudi i ideja. Kao što je davno napomenuta, na Balkanu jedino organizovan kriminal ne zna za etničke predrasuda i ostvaruje punu efikasnost zajedničkog delovanja. Isto je tako jasno da trajna politička rešenja već odavno ne zavise isključivo od balkanskih država, već da se ona donose na nivou Evropske unije, Evro-atlantskog saveza i Vašingtona. U tom smislu moramo biti svesni da je politika delovanje u sferi mogućeg, odnosno da nas očekivanja definitivnih

rešenja, od kojih ćemo na neka čekati verovatno bar još deceniju ili duže, ne sme da uspori rešavanje nekih vitalnih problema važnih za život građana u ovom trenutku. Tu vidimo ključnu ulogu mreže nevladinih organizacija u regionu, koji mogu pripremiti teren i dati podsticaj za intenzivnije međudržavne veze između balkanskih suseda. Upravo što delovanje nevladinog sektora ne zavisi od trenutne političke volje građana, konstelacije političkih stranka, osetljivosti građana na susede s kojima su do skora bili u oštrom konfliktu, on može da posluži kao medijator i inicijator rada različitih državnih komisija za rešavanje problema od vitalnog značaja za život građana. Da napomenem samo transport, strateško korišćenje prirodnih resursa, ekološku zaštitu, kulturnu saradnju, carinske barijere, platni promet i slično. Tu mi vidimo mogućnost korišćenja kapaciteta nevladinog sektora, kako u podsticanju neophodne komunikacije, tako i u nacrtima mogućih rešenja. Ako je EWPPP u svom prvom delu bio velikim delom okrenut jačanju zakonodavne uloge parlamenta i pokušaja da se uveća transparentnost njegovog delovanja, nastavak ovog projekta po svojoj osnovnoj ideji čini se više usmeren na region, koji će, samim procesom uključivanja u evropske tokove, postati jedinstven. Zaista je od velike važnosti pitanje u kojoj meri su naše države za to spremne i ovom trenutku sposobne. U tom kontekstu smatramo da je intenzivan program poseta združenih timova nevladinih organizacija i poslanika, organizovanje ovakvih regionalnih konferencija i održavanje skupova u pograničnim područjima, dakle sve ono što ovaj projekt predviđa, dobra prilika da se prevaziđu mnoga dosadašnja politička ograničenja i da se zaključci upravo samita u Solunu na najbolji način implementiraju.

Naš tim okuplja brojne nevladine organizacije sa značajnim iskustvom u različitim područjima aktivnosti, iskustvom kako u međuregionalnoj saradnji tako i u kontaktu sa političkim partijama i državnim institucijama. Isto tako poslanici koji su ušli u naš konsultativni odbor nakon poslednjih parlamentarnih izbora zainteresovani su da na najbolji način iskoriste mogućnosti koji nam EWPPP nudi. Nadamo se da će nam ovaj skup pružiti mogućnost da kristalizujemo ideje buduće međuregionalne saradnje, da bolje upoznamo sve naše partnere, razmenimo sa njima naše ideje i definišemo strategije zajedničkog delovanja.